

Асертивність, як умова успішності професійної діяльності психолога-консультанта

Хрущова Г. О.

*магістрантка ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: khrushchovaho@krok.edu.ua*

Васильченко О. М.

*доктор психологічних наук, доцент,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: olgavm@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-2502-8072*

Професія «психолог-консультант» стає все більш популярною в нашій країні, що вимагає вдосконалення теоретичного і методичного її забезпечення. Таким чином, підготовка фахівців у сфері психологічного консультування має спиратись на визначення вимог до особистості професійного консультанта. Особистісні якості психолога-консультанта у його професійній діяльності відіграють одну із найважливіших ролей, що напряду впливають на результат кожної взаємодії із клієнтами. Особливу увагу серед досліджень психологи зосереджують на вивчення асертивності, як професійної якості психолога, проте, до сьогодні існують спірні думки, щодо даного поняття.

Дослідники (А. Крупеніна, О Мінулліна, М. Солобутіна, Р. Мей, Р. Нельсон-Джоунс, К. Роджерс, І. Тригуб та багато інших) досить давно і глибоко вивчають особливості особистості ефективних консультантів. Вони показали у своїх дослідженнях, що головні відмінності ефективних та неефективних консультантів лежать у сфері їх особистісних якостей та переконань. Виявилось, що ефективність консультантів ніяк не пов'язана з теоріями і методами, які вони використовують. Дослідження умов, необхідних для ефективного консультування, показало, що успішні консультанти мають певні основоположні особистісні особливості [5].

До них насамперед слід віднести здатність до емпатії, щирість, позитивне ставлення та конкретність. Крім того, Асоціація консультантів (США) додає до них ще шість базових якостей, необхідних психологу-консультанту: довіра до кожної особи, дотримання загальнолюдських цінностей, пильна увага до світу, відкритість, розуміння себе та професійна відповідальність (С. Гледдінг) [9].

І. Ялом, який одним з перших описав особистість консультанта, у дослідженнях виявив, що ефективний консультант сприймає інших як здатних вирішувати власні проблеми та керувати своїм життям, тобто віддає відповідальність за процес життя самій людині. Ефективні консультанти часто сприймають людей як таких, що заслуговують на довіру, дружніх і значущих, які мають необхідний потенціал для вирішення життєвих проблем. Вони скоріше відкриті, ніж закриті [10].

У цьому контексті важливим нам здається звернення до такої особистісної якості, як асертивність. На думку Є. Кудіна та Є. Тимченко зазначають, що асертивність є важливим компонентом соціальної компетентності, яка необхідна психологу для налагодження взаємодії між клієнтами, організаційної роботи, вміння слухати та доступно передавати інформацію, аргументувати та переконувати, доводити власну думку з повагою до інших [5].

В. В. Корнещук, А. О. Кабешева описують, що асертивність пов'язана із природністю

людини її незалежність від зовнішніх впливів і оцінок, здатність самостійно регулювати власну поведінку й відповідати за неї. Автори зазначають, що особистість із високим рівнем асертивності володіють впевненістю у собі й позитивною настановою, їм характерні самоповага й повага до інших особистостей, уміння конструктивно поводитись, тактовно наполягати на власній позиції, реалізовувати зворотній зв'язок і разом із тим діяти переконливо для поставлених цілей [3].

В дослідженнях Л. М. Марчук зазначається, що особистісна якість асертивність у психологів успішно впливає на їх професійну діяльність, оскільки вона характеризується, як самостверджуюча активність, що виражається передусім, в самостійності, незалежності від інших, в умінні відстоювати свої права та думки при самоповазі й повазі до інших особистостей. Однією із важливих ознак є уміння вибудовувати здорові психологічні відносини із оточуючими [6].

Асертивність особистості психолога розуміється як системна різнорівнева її властивість, яка виявляється у високому ступені прийняття себе та інших, спонтанності та безпосередності поведінки, позитивній самооцінці та оцінці інших людей, прийнятті на себе відповідальності, вірі у власний авторитет, здатності до налагодження тісних і глибоких міжособистісних стосунків тощо. На думку Т. Ю. Ульянової, психологи, що мають високий рівень асертивності з легкістю налагоджують контакт із своїми клієнтами.

Асертивні якості психолога слід віднести саме до таких здібностей, що покращують відсоток успішності психолога в його діяльності. Вони допомагають психологу краще розуміти інших, та якісніше формулювати власні думки, таким чином, щоб безболісно доводити думку клієнтам вміти користуватися техніками переконання.

Висновок. Особистість психолога-консультанта на пряму впливає на якість їх професійної діяльності Проаналізувавши наукову літературу ми визначили, що професія психолога передбачає широкого спектру професійних та особистісних якостей та постійного розвитку особистості. Широкого значення набуває вміння психолога на високому ступені сприймати себе та інших, вміти брати на себе відповідальність, вірити у власний авторитет, тобто особистість має бути асертивною. Асертивна поведінка базується на конструктивних компонентах асертивної поведінки особистості, правильних копінг-стратегіях взаємодії із іншими особистостями та середнім рівнем агресивності, як прояву здатності наполягати на власних думках. Таким чином, рівень асертивності є важливим компонентом в роботі психологічних працівників, її недостатність загрожує неякісному виконанню їх професійних обов'язків.

Список використаних джерел

1. Винер Дж., Майзен Р., Дакхем Дж. *Супервизия супервизора: практика в поиске теории.* Москва: «Когито-Центр», 2006. 352 с.
2. Зімборовська М. С. Використання психологічних технік та специфіка надання психологічної допомоги в рамках психологічного консультування. *Актуальні напрями психопрофілактичних заходів у закладах вищої освіти. Матеріали I Всеукраїнського круглого столу (ДДУВС, 18.05.2018).* С. 42-48.
3. Корнещук В. В., Кабешева А. О. *Тренінг у системі професійної підготовки менеджерів освіти.* 2012. С.1-4. Електронний ресурс. [Режим доступу]: <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14421/1/Kornechuk.pdf>
4. Кудіна Є., Тимченко Є. *Ассертивність як компонент соціальної компетентності. Європейський університет: імідж, мобільність та соціальні перспективи: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції для студентів і молодих учених (Суми, 25-26 квітня 2019)* Суми: Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 299 с.

5. Марчук Л. М. Соціально-психологічні чинники формування асертивної поведінки студентів-психологів. Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Психологія. Том 22. Вип. 2 (44). 2017. С.110-120
6. Осадько О. Технології психологічного консультування..Київ: «Редакція загальнопедагогічних газет», 2005. 128 с.
7. Роджерс К. Искусство консультирования и терапии. Пер. с англ.. Москва: «Апрель Пресс», «Эксмо», 2002. 976 с.
8. Шолох О. А. Формування особистісної готовності майбутніх психологів до професійної діяльності. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://erpub.chnpri.edu.ua:8080/jspui/bitstream/.pdf>